

Slovenski znakovni jezik v luči Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih

Jasna Bauman, Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik,
Ljubljana, 23.5.2019

Razumevanje pravice do uporabe svojega jezika

- Civilizacijski (demokratski) standard po katerem lahko pri uresničevanju svojih pravic in dolžnosti pred državnimi organi vsakdo uporablja svoj jezik in pisavo, ker lahko v tem jeziku najučinkoviteje brani svoje pravice in pravne koristi (Komentar Ustave RS. 2011, str. 939)
- pravica do udejstvovanja v političnem življenju, pravica do poštenega sojenja, dostop do izobraževanja, dostop do informacij, pravica do svobode govora in gojenja lastne kulturne identitete (LINGUISTIC human rights; overcoming linguistic discrimination / Robert Phillipson ... [et. al.]; ur. Tove Skutnabb-Kangas. Berlin, New York : Mouton de Gruyter, 1994)

Širši kontekst razumevanja pravice do uporabe svojega jezika- mnenje pravnih strokovnjakov

- **Sklep o pridržanju: v primeru pridržanja gluhe osebe morajo policisti za seznanitev o razlogih pridržanja uporabiti tolmača, ki obvlada znakovni jezik gluhih. Pisno obvestilo ni dovolj** ((ZNPPol) ZAKON o nalogah in pooblastilih policije : s komentarjem / (avtorji komentarjev k členom Miroslav Žaberl ... [et al.]; ur. Mile Nunič. Ljubljana : IUS Software, GV Založba, 2015)
- **Izdaja plačilnih nalogov na kraju samem: kršitelju morajo biti predstavljeni prekršek in dokazi v povezavi s pravico do poštenega postopka v njegovem jeziku, saj kršitelj ne more podati izjave, če ne razume, kaj se mu očita in na podlagi česa** ((ZP-1) ZAKON o prekrških (ZP-1) : s komentarjem / (avtorji komentarjev k členom Katja Filipčič ... [et al.]);.]; ur. Hinko Jenull. Ljubljana, : GV Založba, 2009.

Sodna praksa glede uresničevanja pravice do uporabe slovenskega znakovnega jezika

- Plačilni nalog in prekršek gluhi osebi nista bila predstavljena v njemu razumljivem jeziku preko tolmača – kršitev prvega odstavka 57. člena ZP in 10. člena ZUSZJ (SODBA Okrajnega sodišča v Ljubljani, opr. št. ZSV 2054/2013 z dne 15.1.2014)
- ali je sodišče dolžno upoštevati določbe posebnega predpisa oziroma ZUSZJ kot specialnega predpisa na način, da listino (zapisnik o alkoholiziranosti), ki jo je gluha oseba podpisala brez sodelovanja tolmača za znakovni jezik in v nasprotju z določbami ZUSZJ, šteje kot javno listino, ki dokazuje resničnost tistega, kar je v njej zapisano (SKLEP Vrhovnega sodišča RS, opr. št. VSRS Sklep II DoR: 51/2014.)

- z gluho pričo se v sodnem postopku (ne pred preiskovalnim sodnikom ne na glavni obravnavi) ni bilo mogoče sporazumevati brez tolmača za znakovni jezik (pred preiskovalnim sodnikom je za tolmačenje skrbela njegova mati), sama priča pa je izjavila, da policisti njeni zahtevi po tolmaču za gluhe niso ugodili, je izkazan razumen dvom glede zakonitosti pridobitve obvestil, na podlagi katerih so bili nato na podlagi odredb sodišča pridobljeni za obtoženca obremenilni dokazi (SKLEP Višjega sodišča v Kopru, II Kp-45275/2011.)
- Tožnik je v prošnji za dodelitev BPP, v rubriki „Podatki o prosilcu“ navedel, da je gluh in zapisal ime in priimek ter telefonsko številko tolmačke za znakovni jezik. Tožena stranka tega podatka ni upoštevala, saj je iz vložene prošnje razvidno, da jo je izpolnil tožnik sam. Tožena stranka je s tem, ko tožniku ni zagotovila pravic, ki mu gredo na podlagi določbe 62. člena ZUP v povezavi z določbami ZUSZJ, kršila postopkovne določbe uporabi jezika v postopku. Po 5. točki drugega odstavka 237. člena ZUP pa se kršitev teh določb vedno šteje za bistveno kršitev postopka. (SODBA Upravnega sodišča Republike Slovenije, opr. št. IV U 317/2013)

Cilj Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih

Cilj ELRJ je, med drugim:

upoštevati pravice do uporabe regionalnega ali manjšinskega jezika v zasebnem in javnem življenju, kar je neodtujljiva pravica v skladu z načeli, vsebovanimi v Mednarodnem paktu Združenih narodov o državljanskih in političnih pravicah ter v duhu Konvencije Sveta Evrope o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin

Kriteriji za opredelitev regionalnih ali manjšinskih jezikov

- Tradicionalno jih uporabljajo državljani te države na določenem ozemlju države,
- Državljeni sestavljajo skupino, številčno manjšo od preostalega prebivalstva te države,
- Regionalni ali manjšinski jeziki se razlikujejo od uradnega jezika ali uradnih jezikov te države,

Opredelitev ozemlja

- Ozemlje, na katerem se uporablja regionalni ali manjšinski jezik, je zemljepisno območje, na katerem se v omenjenem jeziku izraža določeno število ljudi
- Jeziki brez ozemlja so jeziki, ki jih uporabljajo državljani države in ki se razlikujejo od jezika, ki ga uporabljajo ostali državljani in ga ni možno povezati z določenim območjem tega ozemlja

Ukrepi za pospeševanje rabe regionalnih ali manjšinskih jezikov

- Izobraževanje,
- Sodne oblasti,
- Upravni organi in javne službe,
  - Javna glasila,
- Kulturne dejavnosti in ustanove,
- Gospodarsko in družbeno življenje,
  - Čezmejne izmenjave.

Ratifikacija ELRJ

- Ratificiralo 25 držav, članic EU
- 4 vzhodnoevropske partnerske države
- Slovenija je ELRJ ratificirala leta 2000 za italijanski in madžarski jezik, določbe listine smiselno uporablja za romski jezik

Ukrepi za pospeševanje rabe regionalnih ali manjšinskih jezikov na področju izobraževanja

- Zagotoviti možnost izobraževanja ali znaten del izobraževanja ali vsaj za tiste otroke, katerih družine to želijo na celotni izobraževalni vertikali v regionalnem ali manjšinskem jeziku;
- Poučevanje regionalnih ali manjšinskih jezikov naj postane sestavni del učnega načrta;
- Študij teh jezikov.

Analiza jezikovnih pravic

PODROČJE	ITALIJANSKA MANJŠINA	MADŽARSKA MANJŠINA	GLUHA SKUPNOST
IZOBRAŽEVANJE	DA	DA	NE
SODNE OBLASTI	DA	DA	DA
UPRAVNI ORGANI IN JAVNE SLUŽBE	DA	DA	DA
JAVNA GLASILA	DA	DA	DELNO
KULTURNE DEJAVNOSTI IN USTANOVE	DA	DA	DELNO
GOSPODARSKO IN DRUŽBENO ŽIVLJENJE	DA	DA	DELNO

Nobena država,
podpisnica ELRJ, ni
opredelila znakovni
jezik kot regionalni ali
manjšinski jezik

Kriteriji po ELRJ:

1. Znakovni jezik se
tradicionalno uporablja
na ozemlju države

2. Gluhi so skupina,
številčno manjša od
preostalega
prebivalstva te države

3. Znakovni jezik se
razlikuje od uradnega
jezika ali uradnih
jezikov te države

4. Jezik brez ozemlja

*Ali znakovni jezik izpolnjuje kriterije, ki
opredeljujejo regionalni ali manjšinski jezik?*

HVALA ZA VAŠO POZORNOST!

Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik

<http://www.tolmaci.si/>